

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Komisja za zashtita ot diskriminatia (Bułgaria) w dniu 25 lipca 2011 r. — Valeri Hariev Belov przeciwko „ChEZ Elektro Balgaria” AD, „ChEZ Raspredelnenie Balgaria” AD i Darzhavna Komisia po energiyno i vodno regulirane

(Sprawa C-394/11)

(2011/C 298/27)

Język postępowania: bułgarski

Sąd krajowy

Komisja za zashtita ot diskriminatia

Strony w postępowaniu przed sądem krajowym

Strona skarżąca: Valeri Hariev Belov

Strona pozwana: „ChEZ Elektro Balgaria” AD, „ChEZ Raspredelnenie Balgaria” AD und Darzhavna Komisia po energiyno i vodno regulirane

Pytania prejudycjalne

Pytanie 1: Czy rozpatrywany przypadek objęty jest zakresem stosowania dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne ⁽¹⁾ [tu odnośnie do art. 3 ust. 1 lit. h)]?

Pytanie 2: Co oznacza „traktowana jest mniej przychylnie” w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2000/43 oraz „mogą doprowadzić do szczególnie niekorzystnej sytuacji dla osób danego pochodzenia rasowego lub etnicznego” w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/43:

2.1 Czy dla zakwalifikowania mniej przychylnego traktowania jako bezpośredniej dyskryminacji jest niezbędne, aby traktowanie było bardziej niekorzystne i aby bezpośrednio lub pośrednio naruszało ustanowione ustawowo w sposób wyraźny prawa lub interesy, czy też należy interpretować je jako jakąkolwiek formę zachowania (stosunku) w szerokim rozumieniu tego słowa, które w porównaniu z zachowaniem w podobnej sytuacji jest mniej korzystne?

2.2. Czy dla zakwalifikowania postawienia w szczególnie niekorzystnej sytuacji jako pośredniej dyskryminacji jest także konieczne, by naruszała ona bezpośrednio lub pośrednio ustanowione ustawowo w sposób wyraźny prawa lub interesy, czy też należy interpretować je jako jakąkolwiek formę postawienia w szczególnie niekorzystnej/niepomyślnej sytuacji?

Pytanie 3: W zależności od odpowiedzi na pytanie drugie: Jeżeli dla zakwalifikowania jako bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy 2000/43 wymagane jest, by mniej przychylnie traktowanie lub postawienie w szczególnie niekorzystnej sytuacji naruszało bezpośrednio lub pośrednio ustanowione ustawowo prawo lub interes,

3.1. czy przepisy art. 38 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, dyrektywa 2006/32/WE ⁽²⁾ (motyw 29, art. 1, art. 13 ust. 1), dyrektywa 2003/54/WE ⁽³⁾ (art. 3 ust. 5) i dyrektywa 2009/72/WE ⁽⁴⁾ (art. 3 ust. 7) ustanawiają na rzecz odbiorcy prądu prawo lub interes, by mógł regularnie kontrolować wskazania licznika prądu, na które to prawo lub interes można się powołać przed sądami krajowymi w postępowaniu takim jak w niniejszej sprawie,

i

3.2. czy z przepisami tymi są zgodne przepisy krajowe lub praktyka administracyjna wykonywana za zgodą państwowego organu regulacji energii, przyznające przedsiębiorstwu dystrybucyjnemu swobodę w umieszczeniu liczników prądu w miejscach trudno dostępnych lub niedostępnych, co uniemożliwia odbiorcom kontrolę i monitorowanie osobiście i regularnie wskazań licznika prądu?

Pytanie 4: W zależności od odpowiedzi na pytanie drugie: Jeżeli dla zakwalifikowania jako bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji nie jest bezwzględnie wymagane, by bezpośrednio lub pośrednio naruszone zostały ustanowione ustawowo prawo lub interes,

— czy w świetle art. 2 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy 2000/43 dopuszczalne są krajowe przepisy lub orzecznictwo, o których mowa w postępowaniu przed sądem krajowym, zgodnie z którymi dla zakwalifikowania jako dyskryminacji wymaga się, by bardziej niekorzystne traktowanie i postawienie w bardziej niekorzystnej sytuacji bezpośrednio lub pośrednio naruszały ustanowione ustawowo prawa lub interesy;

— jeżeli nie są one dopuszczalne, czy sąd krajowy jest zobowiązany wtedy pozostawić je bez zastosowania i oprzeć się na definicjach pojęć zawartych w dyrektywie?

Pytanie 5: Czy art. 8 ust. 1 dyrektywy 2000/43 należy interpretować,

5.1. w ten sposób, że wymaga on, by ofiara wykazała okoliczności faktyczne, na podstawie których narzuca się jednoznaczny, niepodważalny i niezbitny wniosek lub taka konkluzja, iż doszło do bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji, czy też wystarczy, by okoliczności faktyczne uzasadniały jedynie przypuszczenie/domniemanie takiej dyskryminacji?

5.2. Czy fakty takie, że

a) tylko w dwóch dzielnicach miasta, znanych jako dzielnice romskie, liczniki prądu są umieszczone na ulicach na słupach energetycznych na wysokości niedostępnej dla wizualnej kontroli wskazań liczników przez odbiorców, ze znanymi wyjątkami w niektórych częściach obu tych dzielnic, i że

b) we wszystkich pozostałych dzielnicach liczniki prądu są umieszczone na innej wysokości, dostępnej dla kontroli wizualnej (do 1,70 m), najczęściej w mieszkaniu odbiorcy lub na fasadzie budynku lub na ogrodzeniu,

prowadzą do przeniesienia ciężaru dowodu na stronę pozwaną?

5.3. Czy okoliczności takie, że

- a) w obu dzielnicach miasta znanych jako dzielnice romskie nie mieszkają tylko Romowie, lecz również osoby innego pochodzenia etnicznego lub
  - b) odpowiednio, jaka część ludności w obu tych dzielnicach faktycznie określa siebie Romami, lub
  - c) powody przeniesienia liczników prądu w obu tych dzielnicach na wysokość 7 m są określane przez przedsiębiorstwo dystrybucyjne jako powszechnie znane,
- wykluczają przeniesienie ciężaru dowodu na stronę pozwaną?

Pytanie 6: W zależności od odpowiedzi na pytanie piąte:

6.1. Jeżeli art. 8 ust. 1 dyrektywy 2000/43 należy interpretować w ten sposób, że wymagane jest przypuszczenie/domniemanie istnienia dyskryminacji, i jeżeli przytoczone wyżej okoliczności faktyczne prowadzą do przeniesienia ciężaru dowodu na stronę pozwaną, jakiej formy dyskryminacji każą domniemywać wtedy te okoliczności faktyczne — bezpośredniej czy pośredniej dyskryminacji lub nękania?

6.2. Czy przepisy dyrektywy 2000/43 pozwalają na to, by bezpośrednia dyskryminacja lub nękanie było usprawiedliwione realizacją ustawowego celu za pomocą potrzebnych i odpowiednich środków?

6.3. Czy ze względu na cele ustawowe, które jego zdaniem realizuje przedsiębiorstwo dystrybucyjne, środek zastosowany w obu dzielnicach może być usprawiedliwiony w sytuacji, w której

- a) środek stosowany jest z powodu nieopłaconych rachunków, które nagromadziły się w obu dzielnicach, z powodu częstych naruszeń ze strony odbiorców, które ujemnie wpływają na lub zagrażają bezpieczeństwu, jakości, bieżącemu i bezpiecznemu funkcjonowaniu instalacji elektrycznych,

i

środek stosowany jest kolektywnie, niezależnie od tego, czy dany odbiorca opłaca swoje rachunki za dystrybucję i dostawę prądu i czy ustalono, że dany odbiorca popełnił jakieś naruszenie (manipulowanie wskazaniem licznika prądu, nielegalne przyłączenie lub nielegalny pobór prądu bez pomiaru i opłaty lub jakiegokolwiek inne ingerencje w sieć, które ujemnie wpływają na lub zagrażają jej pewnemu, jakościowemu, bieżącemu i bezpiecznemu funkcjonowaniu);

- b) za każde porównywalne naruszenie w przepisach prawa i w ogólnych warunkach umowy o dystrybucję [zwanej dalej „umową dystrybucyjną”] przewidziana jest odpowiedzialność cywilna, administracyjna i karna;
- c) postanowienie przewidziane w art. 27 ust. 2 ogólnych warunków umowy dystrybucyjnej — że przedsiębior-

stwo dystrybucyjne zapewnia na wyraźne pisemne żądanie odbiorcy możliwość wizualnej kontroli wskazań licznika prądu — w rzeczywistości nie umożliwia odbiorcy osobistej i regularnej kontroli dotyczących go wskazań;

- d) istnieje możliwość instalacji na podstawie wyraźnego pisemnego wniosku kontrolnego licznika prądu w mieszkaniu odbiorcy, za co musi on uiścić opłatę;

- e) środek jest charakterystycznym i widocznym dowodem na nieuczciwość odbiorcy w takiej lub innej formie ze względu na podnoszony przez przedsiębiorstwo dystrybucyjne powszechnie znany charakter przyczyn zastosowania tego środka;

- f) istnieją inne techniczne metody i środki ochrony przed ingerencjami w liczniki prądu;

- g) pełnomocnik przedsiębiorstwa dystrybucyjnego twierdzi, że zastosowany w dzielnicy romskiej w innym mieście podobny środek faktycznie nie zdołał zapobiec ingerencjom;

- h) w odniesieniu do instalacji elektrycznej umiejscowionej w jednej z tych dzielnic — trafostacji — nie zakłada się, że w celu bezpieczeństwa należy ją poddać podobnym środkom jak liczniki prądu?

(¹) Dz.U. L 180, s. 22.

(²) Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz.U. L 114, s. 64).

(³) Dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE (Dz.U. L 176, s. 37).

(⁴) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE (Dz.U. L 211, s. 55)

Odwołanie od wyroku Sądu (druga izba) wydanego w dniu 17 maja 2011 r. w sprawie T-299/08 Elf Aquitaine przeciwko Komisji, wniesione w dniu 29 lipca 2011 r. przez Elf Aquitaine SA

(Sprawa C-404/11 P)

(2011/C 298/28)

Język postępowania: francuski

Strony

Wnoszący odwołanie: Elf Aquitaine SA (przedstawiciele: E. Morgan de Rivery i E. Lagathu, avocats)

Druga strona postępowania: Komisja Europejska